

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту рішення Запорізької міської ради «Про погодження реструктуризації заборгованості Концерну «Міські теплові мережі» за спожитий природний газ»

1. Обґрунтування необхідності прийняття проекту рішення.

Діяльністю КОНЦЕРНУ «МІСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» (далі за текстом - КОНЦЕРН «МТМ», підприємство) є виробництво теплової енергії, транспортування теплової енергії магістральними та місцевими (розподільчими) тепловими мережами, постачання теплової енергії та надання послуги з централізованого опалення і гарячої води споживачам міста Запоріжжя. КОНЦЕРН «МТМ» – це єдина організація, яка забезпечує (в тому числі виробляє, транспортує та постачає) тепловою енергією житловий багатоповерховий сектор та об'єкти соціально-культурної і побутової сфери, що розташовані на території міста.

На балансі КОНЦЕРНУ «МТМ» знаходяться: газові котельні 54 шт. потужністю 2 099,2 Гкал/год, на яких в якості палива використовується природний газ.

Категорія та кількість споживачів, для яких виробництво теплової енергії здійснюється з використанням природного газу:

- населення (ЖБК, ОСББ, відомче житло) – 195 о/р;
- бюджетні організації – 550 о/р;
- госпрозрахункові організації – 5984 о/р;
- релігійні організації – 13 о/р;
- населення будинків (комунальна власність, ЖБК, ОСББ, відомче житло, приватний сектор – 253452 о/р).

Опалювальний період 2021-2022 років в місті розпочато з 01 листопада 2021 року.

Кредиторська заборгованість перед Акціонерним товариством «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» (далі за текстом - АТ «НАК «Нафтогаз України»)) за використаний станом на 01 червня 2021 року для виробництва теплової енергії, послуг з централізованого опалення та постачання гарячої води становить 1 113 779 379,76 грн., яка не погашена станом на 01.12.2021.

Зазначена сума кредиторської заборгованості є скорегованою (зменшеною) на суму різниці в тарифах, відшкодованої в грудні 2021 року за рахунок субвенції з Державного бюджету місцевим бюджетам відповідно до Закону України «Про заходи, спрямовані на врегулювання заборгованості тепlopостачальних та теплогенеруючих організацій та підприємств централізованого водопостачання і водовідведення», у розмірі 181 483 421,53 грн. та суми заборгованості релігійних організацій (45 126,42 грн.), оплаченої за рахунок власних коштів КОНЦЕРНУ «МТМ».

Через те, що реалізація змін до Закону України «Про житлово-комунальні послуги» від 09.11.2017 №2189-VIII відбувається з затримкою, підприємство не

має юридичних підстав застосовувати до кінцевого споживача економічно обґрунтовані тарифи.

Крім того, 09.02.2021 було прийнято Меморандум для застосування тарифів до населення на централізоване опалення, які, в свою чергу, останній раз коригувалися наприкінці 2018 року та не покривають економічно обґрунтованих витрат підприємства, відповідно, підприємство не мало достатніх коштів для забезпечення всіх своїх зобов'язань.

АТ «НАК «Нафтогаз України» ще з 2014 року почало практику стягнення не тільки основного боргу за газ, а ще і пені, інфляційних втрат та 3% річних.

Ця практика складається навіть при відсутності основного боргу.

На період дії вищезазначених договорів діяла постанова Кабінету Міністрів України від 18.06.2014 №217, згідно з якою НКРЕКП встановлювала щомісячний норматив перерахування коштів з рахунків із спеціальним режимом використання, на які відповідно до статті 19-1 Закону України «Про теплопостачання» надходили грошові кошти від споживачів.

На законодавчому рівні було визначено заборону користування коштами на таких рахунках теплопостачальною організацією.

Проте, навіть щодобові перерахування коштів не були підставою для зменшення розміру інфляційних втрат та 3% річних згідно із статтею 625 Цивільного кодексу України.

Так, АТ «НАК Нафтогаз України» протягом 2021 року було пред'явлено 5 позовів (за відсутності основного боргу) про стягнення пені, 3% річних та інфляційних втрат на загальну суму 126,7 тис.грн.

Завдяки правовим зусиллям підприємства вдалося зменшити розмір стягуваної суми на 38,5 тис.грн.

Всього стягнуто за рішеннями судів суму 88,2 тис.грн.

З 21.10.2019 в Україні введено в дію новий Кодекс з процедури банкрутства. За новими правилами, провадження у справі про банкрутство може бути ініційовано кредитором при наявності безспірного боргу, незалежно від його розміру.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 19.10.2018 №867 «Про затвердження Положення про покладання спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу» саме на АТ «НАК «Нафтогаз України» були покладені спеціальні обов'язки до 20.05.2021 – постачати природний газ на умовах та у порядку, визначеного цим Положенням виробникам теплової енергії (стосовно КОНЦЕРНУ «МТМ»), які здійснюють виробництво теплової енергії для всіх категорій споживачів (фізичні або юридичні особи).

КОНЦЕРН «МТМ» зобов'язаний щомісячно, згідно з укладеними договорами, сплачувати обов'язкові платежі за споживання та транспортування газу, електричної енергії, води та здійснювати своєчасну виплату заробітної плати, а також відрахування на неї (податки, збори).

Дебіторська заборгованість споживачів на 01.06.2021 становила – 1 337 576 753,81 грн.

Дебіторська заборгованість споживачів на 01.12.2021 становить – 1 543 425 614,47 грн.

Заборгованість бюджету по пільгам та субсидіям станом на 01.06.2021 складала 1 337 576,50 грн., станом на 01.12.2021 складає 1 158 251,02 грн.

КОНЦЕРН «МТМ» постійно здійснює претензійно-позовну роботу по стягненню заборгованості зі злісних неплатників.

Пред'явлено претензій, вимог, нагадувань – 681 документ, на загальну суму 27 525 290,80 грн.

У період з 01.01.2021 по 31.12.2021 до суду направлено 9089 позовних заяв та заяв про видачу судового наказу на 300 669 850,62 грн.

Станом на 01.06.2021 судом задоволено 1416 позовних заяв та заяв про видачу судового наказу на загальну суму 52 838 136,95 грн., станом на 01.12.2021 – 3024 на суму 115 183 009,24 грн.

Станом на 01.12.2021 на примусовому виконанні перебувають 17111 виконавчих документів на загальну суму 182 173 364,80 грн.

У період з 01.01.2021 по 31.12.2021 на примусове виконання направлено 12015 виконавчих документів на загальну суму 146 990 209,13 грн.

У період з 01.01.2021 по 31.12.2021 на користь КОНЦЕРНУ «МТМ» за судовими рішеннями стягнуто заборгованість на загальну суму 31 657 163,80 грн.

Відсоток виконання судових рішень – 21,5 % (відсоток стягнутої суми до суми поданих рішень за 2021 рік).

Залишок не виконаних рішень – 25 995 на загальну суму за ними, що підлягає стягненню станом на 01.12.2021 – 267 524 543,99 грн.

Порушено справ про банкрутство – 7, на суму – 3 200 699,81 грн.

Зазначені вище заходи передбачені законодавством, але в повній мірі не дають 100% результату повного та своєчасного надходження коштів, що свідчить не тільки про недосконалість законодавчих та фактичних заходів з примусового стягнення коштів з боку органів Державної виконавчої служби, а і ще про низьку платоспроможність споживачів

Із введенням в дію Закону України «Про ринок природного газу» практично вже з 2016 року в країні запроваджено ринкову модель природного газу на засадах повних та своєчасних розрахунків за газ, отримання номінацій та запровадження механізму врегулювання небалансу газу в розмірі подвійної ціни на газ.

Існування нових відносин на газовому ринку потребує повних розрахунків за газ. 30.11.2016 набув чинності Закон України «Про заходи, спрямовані на врегулювання заборгованості теплопостачальних та теплогенеруючих організацій та підприємств централізованого водопостачання і водовідведення за спожиті енергоносії». Із змінами внесеними Законом України від 14.07.2021 №1639 – назва Закону України «Про заходи, спрямовані на врегулювання

заборгованості теплопостачальних та теплогенеруючих організацій та підприємств централізованого водопостачання і водовідведення» (далі – Закон 1730).

Цей Закон визначає комплекс організаційних та економічних заходів, спрямованих на забезпечення сталого функціонування теплопостачальних та теплогенеруючих організацій та підприємств централізованого водопостачання і водовідведення.

Дія цього Закону поширюється на відносини із врегулювання заборгованості теплопостачальних та теплогенеруючих організацій та підприємств централізованого водопостачання і водовідведення.

Даним Законом визначені процедури врегулювання погашення заборгованості, а також механізм списання пені, штрафів, річних, інфляційних втрат за умов виконання визначених законом процедур.

У тому числі визначена процедура реструктуризації заборгованості теплопостачальних та теплогенеруючих організацій за спожитий природний газ, а саме (стаття 5 Закону):

1) Реструктуризації підлягають кредиторська заборгованість теплопостачальних та теплогенеруючих організацій за спожитий природний газ, використаний станом на 1 червня 2021 року для виробництва теплової та електричної енергії (у тому числі за договорами купівлі-продажу природного газу для власних потреб, що був використаний виключно для виробництва теплової та електричної енергії), надання послуг з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води, послуг з постачання теплової енергії та постачання гарячої води, а також заборгованість за послуги з розподілу і транспортування природного газу та кредиторська заборгованість теплопостачальних організацій перед теплогенеруючими організаціями за теплову енергію, отриману для її подальшого постачання споживачам та/або надання відповідних комунальних послуг споживачам, які утворилися станом на 1 червня 2021 року (без урахування суми неустойки (штрафів, пені), інфляційних нарахунків, процентів річних, нарахованих на таку заборгованість).

2) Реструктуризація заборгованості, яка підлягає врегулюванню відповідно до цього Закону, здійснюється без відстрочення погашення заборгованості та з можливістю дострокового погашення шляхом розстрочення:

- на 84 календарні місяці рівними частинами з першого числа місяця укладення договору, за умови забезпечення виконання зобов'язань теплопостачальної або теплогенеруючої організації за договором про реструктуризацію заборгованості на суму реструктуризації згідно з частиною четвертою цієї статті.

3) На реструктуризовану заборгованість не нараховуються неустойка (штрафи, пені), проценти річних, інфляційні нарахунки, крім випадків повного або часткового нездійснення платежів за договором про реструктуризацію заборгованості, укладеним відповідно до цього Закону.

Відповідно до абзацу восьмого частини першої статті 1 Закону заборгованість з різниці в тарифах на виробництво, транспортування та

постачання теплової енергії, на теплову енергію, послуги з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води, послуги з постачання теплової енергії та постачання гарячої води (у тому числі у разі заміни сторони у зобов'язанні та/або у разі правонаступництва), послуги з централізованого постачання холодної води та водовідведення (з використанням внутрішньобудинкових систем), послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, що вироблялися, транспортувалися та постачалися населенню, установам і організаціям, що фінансуються з державного та/або місцевих бюджетів, та/або іншим підприємствам теплопостачання, централізованого водопостачання та водовідведення, що постачають теплову енергію, надають послуги з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води, послуги з постачання теплової енергії та постачання гарячої води, послуги з централізованого постачання холодної води та водовідведення (з використанням внутрішньобудинкових систем), послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення населенню, а також організаціям та установам, що фінансуються з державного та/або місцевих бюджетів, яка виникла у зв'язку з невідповідністю фактичної вартості теплової енергії, послуг з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води, послуг з постачання теплової енергії та постачання гарячої води, послуг з централізованого постачання холодної води та водовідведення (з використанням внутрішньобудинкових систем), послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення тарифам, що затверджувалися та/або погоджувалися органами державної влади чи органами місцевого самоврядування, та залишилася непогашеною станом на 1 червня 2021 року (далі – заборгованість з різниці в тарифах), методика визначення якої затверджується Кабінетом Міністрів України.

Відповідно до абзацу другого частини першої статті 4 Закону взаєморозрахунки проводяться щодо врегулювання заборгованості з різниці в тарифах для погашення кредиторської заборгованості теплопостачальних та теплогенеруючих організацій за спожитий природний газ, використаний для виробництва теплової енергії для населення, надання послуг з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води, послуг з постачання теплової енергії та постачання гарячої води населенню (без урахування розміру зобов'язань із сплати неустойки (штрафів, пені), інфляційних нарахувань, процентів річних, нарахованих на заборгованість за спожитий природний газ), не погашеної на початок місяця, в якому укладається договір про організацію взаєморозрахунків, а в разі її відсутності – кредиторської заборгованості перед постачальником природного газу теплопостачальних та теплогенеруючих організацій за природний газ, використаний для виробництва теплової та електричної енергії, надання послуг з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води, послуг з постачання теплової енергії та постачання гарячої води іншим категоріям споживачів або операторами газотранспортної чи газорозподільної системи за послуги з розподілу або транспортування природного газу.

Сума різниці в тарифах згідно з протоколом територіальної комісії Запорізької області з питань узгодження заборгованості різниці в тарифах складає 181 483 421,53 грн.

Крім того, в рамках наявності заборгованості бюджету по пільгам та субсидіям – питання виконання поточних платежів не уявляється можливим.

КОНЦЕРН «МТМ» не мав можливості своєчасно та в повному обсязі розраховуватися за отриманий природний газ та здійснювати оплату за іншими обов'язковими платежами.

Таким чином, застосування механізмів погашення боргів за природний газ згідно з вищевказаним Законом через реструктуризацію заборгованості є найбільш економічно та юридично вигідними.

При цьому існують деякі законодавчі моменти, без вирішення яких КОНЦЕРН «МТМ» не зможе застосувати процедуру реструктуризації.

Так, відповідно до вимог статті 5 Закону виконання зобов'язань теплопостачальної або теплогенеруючої організації за договором про реструктуризацію заборгованості, укладеним згідно з цим Законом, забезпечується застосуванням одного або декількох гарантійних механізмів, а саме:

- надання учасниками процедури врегулювання заборгованості фінансових та/або інших гарантій на суму реструктуризації (крім суми заборгованості, погашення якої проводиться за рахунок видатків державного бюджету) або будь-якого виду забезпечення, передбаченого законодавством України, за згодою сторін;

- прийняття відповідного рішення органом місцевого самоврядування (військово-цивільною адміністрацією), що представляє відповідну територіальну громаду, до комунальної власності якої належить така теплопостачальна або теплогенеруюча організація, або органом місцевого самоврядування (військово-цивільною адміністрацією), на території якого провадять ліцензовану господарську діяльність теплопостачальна та/або теплогенеруюча організації некомунальної форми власності на виробничих об'єктах, що розташовані на території відповідної області або громади, здійснюючи постачання теплової енергії та надання споживачам цієї територіальної громади послуг з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води, послуг з постачання теплової енергії та постачання гарячої води.

Повне або часткове нездійснення платежів за договором про реструктуризацію заборгованості, укладеним відповідно до цього Закону, у розмірі, що дорівнює сумі тримісячних платежів за цим договором, є підставою для:

- розірвання договору про реструктуризацію заборгованості постачальником природного газу, надавачем послуг з розподілу або транспортування природного газу в односторонньому порядку;

- дострокового стягнення всієї реструктуризованої та непогашеної заборгованості згідно з договором про реструктуризацію заборгованості;

- нарахування на непогашену суму реструктуризованої заборгованості неустойки (штрафів, пені), процентів річних, інфляційних нарахувань.

Реструктуризація кредиторської заборгованості теплопостачальних або теплогенеруючих організацій державної та комунальної форм власності здійснюється за погодженням з державним органом, до сфери управління якого належить така організація, або відповідним органом місцевого самоврядування (військово-цивільною адміністрацією).

Для забезпечення сталої роботи КОНЦЕРНУ «МТМ», дотримання вимог вищевказаного Закону щодо укладення договору реструктуризації, та виконання його умов, необхідно вирішення питання надання погодження на таку реструктуризацію, надання гарантії виконання цього договору реструктуризації, та подовження дії програми фінансової підтримки до 2028 року.

2. Мета прийняття проєкту рішення.

Метою прийняття даного проєкту рішення міської ради є покриття збитковості підприємства в частині оплати заборгованості за спожитий природний газ відповідно до підписаного графіку; зменшення щомісячних платежів за газ; недопущення додаткового нарахування пені, інфляційних втрат, 3% річних на вартість природного газу, спожитого станом на 01.06.2021.

3. Загальна характеристика та основні положення проєкту рішення.

Проєкт рішення є актом владних повноважень органу місцевого самоврядування, який містить основні умови щодо погодження реструктуризації заборгованості Концерну «Міські теплові мережі» за спожитий природний газ, реалізація якого на 2022 – 2028 роки дасть змогу забезпечити впорядкування розрахунків підприємства за отриманий природний газ (дотримання графіку погашення заборгованості), створення сприятливих умов для більш стабільної роботи підприємства.

4. Нормативно-правова база в даній сфері правового регулювання.

Бюджетний кодекс України, Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», Закон України «Про житлово-комунальні послуги», Закон України «Про теплопостачання», Закон України «Про ринок природного газу», Закон України «Про заходи, спрямовані на врегулювання заборгованості теплопостачальних та теплогенеруючих організацій та підприємств централізованого водопостачання і водовідведення».

5. Фінансово-економічне обґрунтування.

Фінансування даного проєкту рішення міської ради в разі нестачі власних коштів Концерну «МТМ» буде потребувати додаткових витрат з міського бюджету. Відповідно до попереднього графіку погашення реструктуризованої заборгованості (додається) додаткове навантаження на місцевий бюджет у 2022 році може скласти 145,9 млн. грн.

Директор департаменту з управління
житлово-комунальним господарством
Запорізької міської ради

Сергій ПОЛЬОВИЙ